

भारत का राजपत्र

The Gazette of India

बुद्धिमत्ता का गोपनीय

असाधारण

EXTRAORDINARY

अमाधारण

भाग XIV-अनुभाग-1

PART-XIV-SECTION-1

भाग-XIV-अनुभाग-1

प्राधिकार से प्रकाशित

PUBLISHED BY AUTHORITY

संतान ठाल पूर्वामृत

सं० 1]	नई दिल्ली	रविवार 11 जुलाई,	1993	/ 20 आषाढ़	1915	(शक)	(खण्ड-VII)
No. 1]	NEW DELHI,	SUNDAY, JULY 11	1993	/ ASADHA 20	1915	(SAKA)	(Vol.-VII)
नं. 1]	नवीं दिल्ली	ऐतवार, 11 जुलाई,	1993	/ 20 हात्त,	1915	(सक्र)	(जिल्द-VII)

विधि और न्याय मन्त्रालय

(विधायी विभाग)

नई दिल्ली, रविवार, 11 जुलाई, 1993/20 आषाढ़, 1915 (शक)

इनडीसेट रीप्रिजैन्टेशन आफ विमैन (प्रोहिबिशन) एकट, 1986, (2) पार्टीशन एकट, 1893, (3) मैडिसिनल एण्ड टायलट प्रैपरेशनज (एक्साईज ड्यूटीज) एकट, 1955, (4) लीगल रेप्रिजैन्टेटिवज सूटस एकट, 1855, (5) यूजूरियस लोनज एकट, 1918, (6) लोकल आथारिटीज पैन्शनज एण्ड ग्रेचूर्टी एकट, 1919 और (7) पुलिस एकट, 1888 के पंजाबी अनुवाद राष्ट्रपति के प्राधिकार से प्रकाशित किये जाते हैं और प्राधिकृत पाठ (केन्द्रीय विधि) अधिनियम 1973 (1973 का 50) की धारा 2 के खण्ड (क) के अधीन ये पंजाबी में उनके प्राधिकृत पाठ समझे जायेगे।

MINISTRY OF LAW AND JUSTICE
 (LEGISLATIVE DEPARTMENT)

NEW DELHI, SUNDAY, JULY 11, 1993/ASADHA 20, 1915 (SAKA)

The translation in Punjabi of (1) The Indecent Representation of Women (Prohibition) Act, 1986 (2) The Partition Act, 1893, (3) The Medicinal and Toilet Preparations (Excise Duties) Act, 1955, (4) The Legal Representatives Suits Act, 1855, (5) The Usurious Loans Act, 1918, (6) The Local Authorities Pensions and Gratuity Act, 1919, and (7) The Police Act, 1888 are hereby published under the authority of the President and shall be deemed to be the authoritative text thereof in Punjabi under clause (a) of section 2 of the Authoritative Texts (Central Laws) Act, 1973 (50 of 1973).

ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਮੰਤ੍ਰਾਲਾ

(ਵਿਧਾਨ ਵਿਭਾਗ)

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਐਤਵਾਰ, 11 ਜੁਲਾਈ, 1993/20 ਹਾਤ्त, 1915 (ਸਕਰ)

(1) ਇਨਡੀਸੈਟ ਰੀਪ੍ਰਿਜੈਨਟੇਸ਼ਨ ਆਫ ਵਿਮੈਨ (ਪਰੋਹਿਬਿਸ਼ਨ) ਏਕਟ, 1986, (2) ਪਾਰਟੀਸ਼ਨ ਐਕਟ 1893, (3) ਮੈਡਿਸਿਨਲ ਏਣਡ ਟਾਈਲਟ ਪਰੈਪਰੇਸ਼ਨਜ (ਐਕਸਾਈਜ ਡਿਊਟੀਜ) ਐਕਟ 1955, (4) ਲੀਗਲ ਰੈਪ੍ਰਿਜੈਨਟੇਟਿਵਜ ਸੂਟਸ ਐਕਟ, 1855, (5) ਯੂਜ਼ਯੂਅਰੀਅਸ ਲੋਨਜ ਐਕਟ, 1918, (6) ਲੋਕਲ ਆਥਾਰਿਟੀਜ ਪੈਨਸ਼ਨਜ ਐਂਡ ਗੈਚੂਟਿਟੀ ਐਕਟ, 1919, (7) ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1888 ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸੱਤਾ ਅਧੀਨ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੱਤਾਯੁਕਤ ਪਾਠ (ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ) ਐਕਟ, 1973, (1973 ਦਾ 50) ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਖੰਡ (੩) ਅਧੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾਯੁਕਤ ਪਾਠ ਸਮਝੇ ਜਾਣਗੇ।

ਐਸ਼ਿਕ ਅਤੇ ਸਿੰਗਾਰਕ ਬਣਤਾਂ (ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮਸੂਲ) ਐਕਟ, 1955

(1955 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰ: 16)

[1 ਦਸੰਬਰ, 1992 ਤੱਕ ਸੋਧੇ ਅਨੁਸਾਰ]

[27 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1955]

ਐਸ਼ਿਕ ਅਤੇ ਸਿੰਗਾਰਕ ਬਣਤਾਂ ਤੋਂ; ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਲਕੋਹਲ, ਖੁਮਾਰੀ-ਜਨਕ ਭੇਖਜ ਜਾਂ ਖੁਮਾਰੀ-ਜਨਕ ਪਦਾਰਥ ਹੋਵੇ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮਸੂਲ ਲਾਉਣ ਅਤੇ ਉਗਰਾਹੁਣ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਐਕਟ।

ਭਾਰਤ ਗਣਰਾਜ ਦੇ ਛੇਵੇਂ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ-ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਐਕਟ ਬਣੇ :—

ਪ੍ਰਾਰੰਭਕ

1. (1) ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਐਸ਼ਿਕ ਅਤੇ ਸਿੰਗਾਰਕ ਬਣਤਾਂ (ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮਸੂਲ) ਐਕਟ, 1955 ਸੰਖੇਪ ਨਾਂ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ।

(2) ਇਸ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਤੇ ਹੈ।

(3) ਇਹ ਉਸ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਨਾਫਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਨਿਯਤ ਕਰੇ।

2. ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੋਰਵੇਂ ਨ ਲੋੜੇ, —

ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ।

(ੳ) “ਅਲਕੋਹਲ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਖਾਲਸਪਨ ਵਾਲੀ ਐਥਿਲ ਅਲਕੋਹਲ ਜਿਸ ਦਾ ਰਸਾਇਣਕ ਮਿਸ਼ਰਣ C_2H_5OH ਹੋਵੇ।

(ੳੳ) “ਕੋਕਾ ਤੋਂ ਵਿਉਤਪੰਨ ਪਦਾਰਥ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ—

(i) ਕੱਚੀ ਕੋਕੀਨ, ਅਰਥਾਤ, ਕੋਕਾ ਦੀਆਂ ਪੱਤੀਆਂ ਦਾ ਕੌਈ ਸੱਤ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੋਕੀਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ;

(ii) ਐਕਗੋਨਿਨ, ਅਰਥਾਤ, ਲੇਵੇ ਐਕਗੋਨਿਨ ਜਿਸ ਦਾ ਰਸਾਇਣਕ ਫਾਰਮੂਲਾ $C_9H_{15}NO_3HO_2$ ਹੈ ਅਤੇ ਲੇਵੇ ਐਕਗੋਨਿਨ ਤੋਂ ਵਿਉਤਪੰਨ ਸਭ ਪਦਾਰਥ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਅਤ

(iii) ਕੋਕੀਨ, ਅਰਥਾਤ, ਮੈਥਿਲ-ਬੈਨਜਾਈ ਲੇਵੇ ਐਕਗੋਨਿਨ ਜਿਸ ਦਾ ਰਸਾਇਣਕ ਫਾਰਮੂਲਾ $C_{17}H_{21}NO_4$ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਲੂਣ;

(ੳਆ) “ਕੋਕਾ ਦੀ ਪੱਤੀ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ—

(i) ਕਿਸੇ ਕੋਕਾ ਪੱਦੇ, ਅਰਥਾਤ ਐਰਿਬਰੋਕਸਾਈਕੋਕ ਕੋਕਾ (ਲਮਕ) ਅਤੇ ਐਰਿਬਰੋਕਸਲੇਨ ਨੋਵੇਂ ਗਰੇਨਾਟੇਨੋਸ (ਰੀਅਰਨ) ਦੀ ਪੱਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ, ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਾਜਾਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜਾਤੀ ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨਾਂ ਲਈ ਕੋਕਾ ਪੱਦੇ ਹੋਣਾ ਆਲਾਨ ਕਰੇ, ਦੀਆਂ ਪੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਟਹਿਣੀਆਂ।

(ii) ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਮਿਸ਼ਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਨਿਰਪ੍ਰਭਾਵ ਪਦਾਰਥਾਂ ਸਹਿਤ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ;

(ਅ) “ਉਗਰਾਹਣ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ ਉਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਲਾਏ ਗਏ ਮਸੂਲ ਉਗਰਾਹਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ;

(ਆ) “ਅਫੀਮ ਤੋਂ ਵਿਉਤਪੰਨ ਪਦਾਰਥ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ—

(i) ਐਸ਼ਿਕ ਅਫੀਮ, ਅਰਥਾਤ ਉਹ ਅਫੀਮ ਜਿਸ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਐਸ਼ਿਕ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰਸੈਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ ;

(ii) ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਅਫੀਮ, ਅਰਥਾਤ, ਅਫੀਮ ਦਾ ਕੋਈ ਉਤਪਾਦ ਜੋ ਅਫੀਮ ਦੀ ਸਿਗਰਟ ਨੋਸ਼ੀ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਸੱਤ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਮਨਸੂਬੇ ਅਮਲਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਦੁਆਰਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਅਫੀਮ ਪੀਣ ਪਿੱਛੋਂ ਬਾਕੀ ਬਚਿਆ ਚੂਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਹਿਦ-ਖੁਦ ;

(iii) ਮਾਰਫੀਨ, ਅਰਥਾਤ ਅਫੀਮ ਦਾ ਮੁੱਖ ਐਲਕੋਲਾਇਡ ਜਿਸ ਦਾ ਰਸਾਈਲਕ ਹਾਰਮੂਲਾ $C_{17}H_{19}NO_3$ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਲੂਣ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵਿਉਤਪੰਨ ਪਦਾਰਥ ;

(ਦ) ‘‘ਮਸੂਲ ਯੋਗ ਮਾਲ’’ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਐਸ਼ਿਕ ਅਤੇ ਸਿੰਗਾਰਕ ਬਣਤਾਂ ਜੋ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਲਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮਸੂਲ ਦੇ ਤਾਬੇ ਹੋਣੀਆਂ ਉਲਿਖਤ ਹਨ ;

(ਸ) “ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਫਸਰ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਕੋਈ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਫਸਰ ਦੀਆਂ ਸਭ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਗਰਾਹਣ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ;

(ਹ) “ਭਾਰਤੀ ਹੈਂਪ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ—

(i) ਭਾਰਤੀ ਹੈਂਪ ਪੌਦੇ (ਕੈਨਾਬਿਸ ਸੰਟਾਈਵਾ ਐਲ) ਦੇ ਪੱਤੇ, ਡੈਟੀਆਂ ਡੰਡੀਆਂ ਅਤੇ ਫੁੱਲ ਜਾਂ ਫਲ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਿਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਭੰਗ, ਸਿੱਧੀ, ਜਾਂ ਗਾਂਜੇ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਭ ਰੂਪ, ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ;

(ii) ਚਰਸ, ਅਰਥਾਤ ਭਾਰਤੀ ਹੈਂਪ ਪੌਦੇ ਤੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਰੋਜ਼ਿਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੈਕ ਕਰਨ ਅਤੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ; ਅਤੇ

(iii) ਭਾਰਤੀ ਹੈਂਪ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਮਿਸ਼ਨ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਨਿਰਪ੍ਰਭਾਵ ਪਦਾਰਥਾਂ ਸਹਿਤ ਹੈਂਵੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਕੋਈ ਪੀਛੇ ਪਦਾਰਥ;

(iv) ਭਾਰਤੀ ਹੈਂਪ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਸੱਤ ਜਾਂ ਟਿੰਕਚਰ ;

- (ਕ) “ਨਿਰਮਾਣ” ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਮਸੂਲ ਯੋਗ ਮਾਲ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਨੁਸੰਗਕ ਜਾਂ ਸਹਾਇਕ ਅਮਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ;
- (ਖ) “ਅੰਧਾਰਿਕ ਬਣਤ” ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਭ ਭੇਖਜ ਜੋ ਮਨੁਖਾਂ ਜਾਂ ਪਸੂਆਂ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਾਂ ਬਾਹਰਲੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਪਰਾਤ ਜਾਂ ਨੁਸਖਾ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸਭ ਪਦਾਰਥ ਜੋ ਮਨੁਖਾਂ ਜਾਂ ਪਸੂਆਂ ਵਿੱਚ ਰੋਗ ਦੇ ਇਲਾਜ, ਹਲਕਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਿਵਾਰਣ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਣੇ ਚਿੱਤਰਵਤ ਹਨ, ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ;
- (ਗ) “ਖੁਮਾਰੀ ਜਨਕ ਭੇਖਜ ਜਾਂ ਖੁਮਾਰੀ ਜਨਕ ਪਦਾਰਥ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਪਦਾਰਥ ਜੋ ਕੋਕਾ ਦੀ ਪੱਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਕਾਂ ਤੋਂ ਵਿਉਤਪੰਨ ਪਦਾਰਥ ਹੈ, ਜਾਂ ਅਫੀਮ ਜਾਂ ਅਫੀਮ ਤੋਂ ਵਿਉਤਪੰਨ ਪਦਾਰਥ ਹੈ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਹੈਪ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕੋਈ ਅਜਿਹੇ ਪਦਾਰਥ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਮਨੁਖਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਭਰਤਾ, ਸਹਿਣ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਤੌੜ ਕਾਰਿਤ ਜਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਖੁਮਾਰੀ-ਜਨਕ ਭੇਖਜ ਜਾਂ ਖੁਮਾਰੀ ਜਨਕ ਪਦਾਰਥ ਹੋਣਾ ਐਲਾਨ ਕਰੇ ;
- (ਘ) ਅਫੀਮ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ —
- (1) ਪੋਸਤ (ਪੈਪਵਰ ਸੋਮਨੀਫੇਰਮ ਐਲ) ਦੇ ਡੋਡੇ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕੱਟੇ ਹੋਏ, ਮਲੇ ਹੋਏ ਜਾਂ ਪੀਸੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਰਸ ਕਢ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ;
  - (2) ਅਜਿਹੇ ਡੋਡਿਆਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜੰਮ ਗਿਆ ਰਸ ਜਿਸ ਤੇ ਪੈਕ ਕਰਨ ਅਤੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ; ਅਤੇ
  - (3) ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਅਫੀਮ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਮਿਸ਼ਨ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਨਿਰਪ੍ਰਾਵ ਪਦਾਰਥਾਂ ਸਹਿਤ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਫੀਮ ਤੋਂ ਵਿਉਤਪੰਨ ਪਦਾਰਥ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ;
- (ਙ) “ਮੁਕੱਰਰ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇਸ ਅੰਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਰਰ;
- (ਚ) “ਸਿੰਗਾਰਕ ਬਣਤ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਬਣਤ ਜੋ ਮਨੁਖੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸਿੰਗਾਰਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਬਸਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਗੰਧਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਚਿਤਵਤ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਪਦਾਰਥ ਜੋ ਰੰਗ-ਰੂਪ, ਚਮੜੀ, ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਦੰਦਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡ ਕਰਨ, ਸਵਾਰਨ ਜਾਂ ਬਦਲਣ ਲਈ ਚਿਤਵਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੁਰਗੰਧ-ਨਾਸਕ ਵਸਤਾਂ ਅਤੇ ਸੁਗੰਧਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਮਸੂਲਾਂ ਦਾ ਲਾਉਣਾ ਅਤੇ ਉਗਰਾਹੁਣਾ

3, (1) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰਮਤ ਸਭ ਮਸੂਲਯੋਗ ਮਾਲ ਤੇ, ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਉਲਿਖਤ ਦਰਾਂ ਤੇ, ਅੰਕਸਾਈਜ਼ ਮਸੂਲ ਲਾਏ ਜਾਣਗੇ ।

(2) ਉਪਰੋਕਤ ਮਸੂਲ —

ਕੁਝ ਕੁ ਮਾਲ ਤੇ ਅੰਕਸਾਈਜ਼ ਮਸੂਲਾਂ ਦਾ ਲਾਇਆ ਅਤੇ ਉਗਰਾਹਿਆ ਜਾਣਾ ।

(੯) ਜਿੱਥੇ ਮਸੂਲ ਯੋਗ ਮਾਲ ਬਾਂਡ ਅਧੀਨ ਨਿਰਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲਾਉਣ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਮਾਲ ਬਾਂਡ ਅਧੀਨ ਮਾਲਗੁਦਾਮ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚਲੀ ਖਪਤ ਲਈ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹਾ ਰਾਜ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਾਜ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨ;

(ਅ) ਜਿੱਥੇ ਮਸੂਲਯੋਗ ਮਾਲ ਬਾਂਡ ਅਧੀਨ ਨਿਰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਉਥੇ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲਾਉਣ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਮਾਲ ਨਿਰਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(੩) ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਾਬੇ, ਉਪਰੋਕਤ ਮਸੂਲ ਅਜਿਹੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਗਰਾਹੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਵਿਆਖਿਆ।—ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਰਥ ਅੰਦਰ ਮਸੂਲਯੋਗ ਮਾਲ ਬਾਂਡ ਅਧੀਨ ਨਿਰਮਤ ਕੀਤਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਅਲਕੋਹਲ, ਖੁਮਾਰੀ-ਜਨਕ ਭੇਖਜ ਜਾਂ ਖੁਮਾਰੀ-ਜਨਕ ਪਦਾਰਥ ਬਾਰੇ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਮਾਲ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਜੁੜ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤੱਤ ਸਮੇਂ ਨਾਫੰਜ਼ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਲਾਉਣਯੋਗ ਕਿਸੇ ਮਸੂਲ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਉਸ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਮਸੂਲਯੋਗ ਮਾਲ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਲਕੋਹਲ ਆਦਿ ਤੋਂ ਮਸੂਲ ਦਾ ਗੀਬੇਟ।

4. ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਮਸੂਲ-ਯੋਗ ਮਾਲ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਜੁੜ ਵਜੋਂ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਅਲਕੋਹਲ, ਖੁਮਾਰੀ-ਜਨਕ ਭੇਖਜ ਜਾਂ ਖੁਮਾਰੀ-ਜਨਕ ਪਦਾਰਥ ਉਗਰਾਹਣ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਅਥਾਰਿਟੀ ਅਧੀਨ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਲ ਤੇ ਮਸੂਲ ਤੱਤਸਮੇਂ ਨਾਫਜ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਗਰਾਹਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ, ਉਥੇ ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਸੂਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਸੂਲ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਲਾਉਣਯੋਗ ਮਸੂਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ ਤਾਂ ਉਗਰਾਹਣ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੇ, ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਲਾਉਣਯੋਗ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮਸੂਲ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਵਾਧੇ ਦਾ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਗੀਬੇਟ ਦੇਵੇਗੀ।

ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੇਣਯੋਗ ਰਕਮਾਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ।

5. ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਉਗਰਾਹਣ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਦਾਇਗੀਯੋਗ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮਸੂਲ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਕਮਾਂ ਬਾਰੇ, ਉੱਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਮਸੂਲ ਲਾਉਣ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲੋੜਨ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਫਸਰ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਦਾਇਗੀਯੋਗ ਰਕਮ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਅਜਿਹੇ ਧਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ ਜੋ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਵਸੂਲੀ-ਯੋਗ ਹੋਣ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੋਣ ਅਤੇ ਜੋ ਉਸ ਅਫਸਰ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਅਖਤਿਅਕ ਜਾਂ ਕੰਟਰੋਲ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਹ ਰਕਮ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਸੂਲਯੋਗ ਮਾਲ ਦੀ ਕੁਰਕੀ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਦੁਆਰਾ ਵਸੂਲ ਕਰ ਸਕੇਗਾ; ਅਤੇ ਜੇ ਅਦਾਇਗੀਯੋਗ ਰਕਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਸੂਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਰਕਮ ਉਲਿਖਤ ਕਰਦਿਆਂ ਜੋ ਉਸ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਦੇ ਭਾਗੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਦਸਖਤ ਕੀਤਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕਲੈਕਟਰ ਕੋਲ ਭੇਜ ਸਕੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨਿਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਸੰਚਾਲਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉੱਕਤ ਕਲੈਕਟਰ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਮਿਲਣ ਤੇ ਉੱਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਉਲਿਖਤ ਰਕਮ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਵਸੂਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕੁਝ ਕੁ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਲਸੰਸੀ ਦੇ ਤਾਬੇ ਹੋਣਾ।

6. (1) ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਉਪਬੰਧ ਕਰ ਸਕੇਗੀ ਕਿ ਉਸ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਜੋ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਵਿੱਚ ਉਲਿਖਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਮਸੂਲਯੋਗ ਦੇ ਮਾਲ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮਾਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਉਲਿਖਤ ਘਟਕ ਭਾਗਾਂ ਜਾਂ ਜੁੜਾਂ ਦੇ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮਾਲ ਦੇ ਉਲਿਖਤ ਪਾਤਰ ਦੇ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਪਾਤਰਾਂ ਦੇ ਲੇਬਲਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਜਾਂ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਲਸੰਸ ਦੇ ਨਿਬੰਧਨਾਂ ਅਤੇ ਸਰਤਾਂ ਦੀ ਅਨੁਸਾਰਤਾ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸੱਤਾ ਅਧੀਨ ਹੀ ਲਗੋਗਾ ਹੋਰਵੇਂ ਨਹੀਂ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਹਰਿਕ ਲਸੰਸ ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰ ਲਈ, ਜੋ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੀ ਮੁੱਦਤ ਲਈ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਤਾਂ ਦੇ ਤਾਬੇ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਡਾਰਮ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।

7. ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ—

ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਡੰਨ।

(੬) ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਕਿਸੇ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗਾ, ਜਾਂ

(੭) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਦਾਇਗੀਯੋਗ ਕਿਸੇ ਮਸੂਲ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਟਾਲਮ ਟੋਲ ਕਰੇਗਾ, ਜਾਂ

(੮) ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇਗਾ ਜਿਸ ਦਾ ਦੇਣਾ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਤੋਂ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ (ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਸੂਤਰ ਦੇ ਜਿੱਥੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਸ ਵਾਜ਼ਬੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਸਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਰ ਉਸ ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ) ਝੂਠੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਵੇਗਾ, ਜਾਂ

(੯) ਖੰਡ (੮) ਜਾਂ ਖੰਡ (੭) ਵਿੱਚ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹਿ ਦੇਵੇਗਾ,

ਤਾਂ ਉਹ ਹਰਿਕ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਜਿਸ ਦੀ ਅਉਧ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇਗੀ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਜੋ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇਗਾ, ਜਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।

8. ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਵਿਚਾਰਣ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਹੁਕਮ ਕਰ ਸਕੇਗੀ ਕਿ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਮਸੂਲਯੋਗ ਮਾਲ ਉਗਰਾਹੁਣ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਅਲਕੋਹਲ, ਭੇਖਜਾਂ ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਪਾਤਰਾਂ, ਪੈਕੇਜਾਂ ਜਾਂ ਕਵਰਾਂ ਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਮਾਲ ਜਾਂ ਵਸਤਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਲ ਦੀ ਢੁਆਈ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਪਸੂਆਂ, ਗੱਡੀਆਂ, ਪੋਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਢੁਆਈ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਲ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਅੰਜਾਰ ਜਾਂ ਮਸੀਨਰੀ ਦੀ, ਜ਼ਬਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ਕਰ ਸਕੇਗੀ।

ਅਫਸਰਾਂ ਅਤੇ ਭੇਂ ਧਾਰਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਤੋਂ

9. (1) ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਠੀਕ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੋਈ ਐਕਸਾਈਜ ਅਫਸਰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਡਤਾਰ ਕਰ ਸਕੇਗਾ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਸ ਕੋਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਭਾਗੀ ਹੈ।

ਗ੍ਰਿਡਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।

(2) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਇਲਜਾਮ ਹੈ ਜਾਂ ਵਾਜਬੀ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ਕ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ, ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਠੀਕ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਿਸੇ ਐਕਸਾਈਜ ਅਫਸਰ ਦੀ ਮੰਗ ਤੇ, ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਅਤੇ ਨਿਵਾਸ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਨਾਂ ਜਾਂ ਨਿਵਾਸ ਦਸਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਅਫਸਰ ਕੋਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਝੂਠਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਅਫਸਰ ਢੁਆਰਾ ਇਸ ਮੰਤਰ ਨਾਲ ਗ੍ਰਿਡਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਅਤੇ ਨਿਵਾਸ ਨਿਸਚੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ
ਜਾਂਚਾਂ ਵਿੱਚ
ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ
ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇਣ ਅਤੇ
ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ
ਲਈ ਤਲਬ ਕਰਨ
ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ।

10. (1) ਇਸ ਨਮਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਠੀਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਿਸੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰੇ ਜਿਸ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਅਜਿਹਾ ਅਫਸਰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨਾਂ ਲਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇਣ ਲਈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਮਨ ਕੁਝ ਕੁਝ ਉਲਿਖਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿਸਚਿਤ ਵਰਣਨ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਭ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜੋ ਸੰਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋ ਸਕੇਗਾ ।

(3) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਲਬ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਭ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਖੁਦ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਖਤਿਆਰਤ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਵੇਂ ਅਜਿਹਾ ਅਫਸਰ ਨਿਦੇਸ਼ ਦੇਵੇ, ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦੇ ਪਾਬੰਦ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਲਬ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਭ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਸੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ, ਜੋ ਲੋੜੀਆਂ ਜਾਣ, ਪਾਬੰਦ ਹੋਣਗੇ :

ਪਰੰਤੂ ਜਾਬਤਾ ਦੀਵਾਨੀ ਸੰਘਤਾ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 132 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 133 ਅਧੀਨ ਛੋਟਾਂ 1908 ਦਾ 5 ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ ।

(4) ਉਪਰ ਦੱਸੀ ਹਰਿਕ ਜਾਂਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਘਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 193 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 228 ਦੇ ਅਰਥ ਅੰਦਰ ਨਿਆਂਦਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸਮਝੀ ਜਾਵੇਗੀ । 1860 ਦਾ 43

ਅਫਸਰਾਂ ਤੋਂ
ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਫਸਰਾਂ
ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ
ਲੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ।

ਭੈਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਜਾਂ
ਦਖਲੀਕਾਰ ਵਰਜਿਤ
ਮਸੂਲਯੋਗ ਮਾਲ ਦੇ
ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਤਿਪੋਤ
ਕਰੇਗਾ ।

ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ
ਅਣਡਿਠਤਾ ਲਈ
ਸਜ਼ਾ ।

ਤਲਾਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ
ਗਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ ਕਿਸ
ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀਆਂ
ਜਾਣਗੀਆਂ ।

11. ਸੀਮਾ ਮਸੂਲ ਅਤੇ ਕੋਂਦਰੀ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਦੇ ਸਭ ਅਫਸਰਾਂ, ਅਤੇ ਕੋਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਅਫਸਰਾਂ ਜੋ ਇਸ ਨਮਿਤ ਉਲਿਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਅਤੇ ਸਭ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਅਤੇ ਮਾਲੀਆ ਉਗਰਾਹੁਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਸਭ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਲੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ।

12. ਭੈਂ ਦਾ ਹਰਿਕ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਦਖਲੀਕਾਰ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਦਖਲੀਕਾਰ ਦਾ ਏਜੰਟ ਜੋ ਉਸ ਭੈਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਇਨਚਾਰਜ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਪਰੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਤੇ ਮਸੂਲਯੋਗ ਮਾਲ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ, ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਸੂਰਤ ਦੇ ਜਿਥੇ ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਵਾਜ਼ਬੀ ਕਾਰਨ ਹੋਵੇ, ਪਾਬੰਦ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਣ ਤੇ ਤੁਰਤ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਜਾਂ ਐਕਸਾਈਜ਼, ਸੀਮਾ ਮਸੂਲ, ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਦੇਵੇ ।

13. ਭੈਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਦਖਲੀਕਾਰ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਦਖਲੀਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਏਜੰਟ ਜੋ ਉਸ ਭੈਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਇਨਚਾਰਜ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਪਰੰਧਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਣ-ਬੁਝ ਕੇ ਅਣਡਿਠਤਾ ਕਰੇਗਾ ਹਰਿਕ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਜਿਸ ਦੀ ਅਉਧ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇਗੀ ਜਾਂ, ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਜੋ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤਕ ਹੋ ਸਕੇਗਾ, ਜਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੀ, ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ।

14. ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਭ ਗਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਤਲਾਸ਼ੀਆਂ, ਜਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਸੰਘਤਾ, 1898 ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰੰਧਾਂ ਦੀ ਅਨੁਸਾਰਤਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਜੋ ਉਸ ਸੰਘਤਾ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਲਾਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਗਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ । 1898 ਦਾ 5

15. (1) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਗ੍ਰੂਡਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹਰਿਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਫਸਰ ਕੋਲ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰੂਡਤਾਰ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇ ਵਾਜਬੀ ਛਾਸਲੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਫਸਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਦੇ ਥਾਣੇ ਦੇ ਇਨਚਾਰਜ ਅਫਸਰ ਕੋਲ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਦੇ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਗ੍ਰੂਡਤਾਰ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ।

(2) ਥਾਣੇ ਦਾ ਇਨਚਾਰਜ ਅਫਸਰ ਜਿਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਗੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈ ਲਵੇਗਾ ਜਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦੇਵੇਗਾ।

16. (1) ਜਦ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਫਸਰ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰੂਡਤਾਰ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਤਦ ਉਹ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਫਸਰ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਅਰੋਪ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗਾ।

ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਫਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਭੇਜੇ ਗਏ ਗ੍ਰੂਡਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨਗੇ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਲਈ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਫਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਾਬੇ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਣੇ ਦਾ ਇਨਚਾਰਜ ਅਫਸਰ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਸੰਘਤਾ, 1898, ਅਧੀਨ ਵਰਤੋਂ ਤਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਾਬੇ ਉਹ ਤਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਹੱਥ ਪਾਉਣ-ਯੋਗ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਤਫ਼ਤੀਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ :

ਪਰੰਤ—

(ੳ) ਜੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਫਸਰ ਦੀ ਇਹ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਜਾਂ ਸੱਕ ਦਾ ਵਾਜਬੀ ਆਧਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਗੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈ ਲਵੇਗਾ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦੇਵੇਗਾ ;

ਫੌਜਦਾਰ ਸਹਿਆਤਾਵਾਲੀ
ਤਲਾਪ ਨੌਜਵਾਨ ਤੁ
ਹਾਲੁਕਾਵਾਲੀ ਤੁ

(ਅ) ਜੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਜਾਂ ਸੱਕ ਦਾ ਵਾਜਬੀ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਾਮਨਾਂ ਸਹਿਤ ਜਾਂ ਰਹਿਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਫਸਰ ਨਿਦੇਸ਼ ਦੇਵੇ, ਇਹ ਬੈਂਡ ਤਕਮੀਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੇ ਕਿ ਜੇ ਅਤੇ ਜਦ ਉਸ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਤਿਆ ਜਾਵੇ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਗੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਭ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਆਲੂ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਕਰੇਗਾ।

ਭਾਵੀ ਅਤੇ ਮਹਾਨੀ
ਦਿਲਾਤ ਦੀ

(3) ਧਾਰਾ 15 ਜਾਂ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਭ ਅਫਸਰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਹਰਿਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਗ੍ਰੂਡਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਗ੍ਰੂਡਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਸਫਰ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਜਿਹੀ ਗ੍ਰੂਡਤਾਰੀ ਦੇ ਚੌਂਝੀਂ ਘੰਟੇ ਦੀ ਮੁੱਦਤ ਅੰਦਰ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

17. (1) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਕੋਈ ਅਫਸਰ ਜੋ —

ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਫਸਰ
ਦੁਆਰਾ ਤੰਗ ਕਰਨ
ਵਾਲੀ ਤਲਾਸ਼ੀ,
ਪਕੜਨ ਆਦਿ।

- (੪) ਸੱਕ ਦੇ ਵਾਜਬੀ ਆਧਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਥਾਂ, ਵਾਹਨ ਜਾਂ ਪੋਤ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਵੇਗਾ ਜਾਂ ਤਲਾਸ਼ੀ ਕਰਾਏਗਾ ;
- (੫) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕੀ ਰੱਖੇਗਾ ਉਸ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਵੇਗਾ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਡਤਾਰ ਕਰੇਗਾ ;
- (੬) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜ਼ਬਤੀ ਦੀ ਭਾਗੀ ਕਿਸੇ ਵਸਤ ਨੂੰ ਪਕੜਨ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਲਈ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਚੁੱਕਵੀਂ ਸੰਪਤੀ, ਤੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਕੜੇਗਾ ;
- (੭) ਅਜਿਹੇ ਅਫਸਰ ਵਜੋਂ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਾਨੀ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਕਾਰਜ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਾਰਜ ਉਸ ਦੇ ਕਰਤੱਵ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਛੋੜੀਦਾ ਹੈ ;

ਹਾਰਿਕ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਜੋ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇਗਾ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ।

(2) ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਜਾਣ ਬੁਝਕੇ ਅਤੇ ਦਵਾਖ ਪੂਰਬਕ ਝੂਠੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਗ੍ਰਿਡਤਾਰੀ ਜਾਂ ਤਲਾਸ਼ੀ ਕਰਵਾਏਗਾ ਉਹ ਕੈਦ ਦੀ ਜਿਸ ਦੀ ਅਉਪ ਦੋ ਸਾਲ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇਗੀ, ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਜੋ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇਗਾ, ਜਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੀ, ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ।

ਐਸਾਈਜ਼ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਕਰਤੱਵ ਪਾਲਣ ਤੋਂ ਅਸਫਲਤਾ ।

18. ਕੋਈ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਫਸਰ ਜੋ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹਟ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਟਾ ਲਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਲੂ ਅਫਸਰ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਲਿਖਤੀ ਇਜਾਚਤ ਹਾਸਲ ਨ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਆਲੂ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਹਾਦੇ ਦਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ-ਪੂਰਨ ਕਾਰਨ ਨ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ, ਕੈਦ ਦੀ ਜਿਸ ਦੀ ਅਉਪ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇਗੀ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਜੋ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਵੇਤਨ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇਗਾ, ਜਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੀ, ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ।

ਅਨੁਪੂਰਕ ਉਪਬੰਧ

ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ।

19. (1) ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਸਕੇਗੀ ।

(2) ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਅਤੇ ਪੂਰਵਗਾਮੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਿਆਪਕਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਏ ਬਿਨਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ —

- (i) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਲਾਈ ਗਏ ਮਸੂਲਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਅਤੇ ਉਗਰਾਹੀ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਥਾਰਿਟੀਆਂ ਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਾਜਕਾਰ ਨਿਭਾਏ ਜਾਣੇ ਹਨ, ਅਦਾਇਗੀ ਲੋੜਨ ਵਾਲੇ ਨੋਟਿਸਾਂ ਦੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ, ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਦਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਸੂਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ ਅਤੇ ਅਦਾ ਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਸੂਲ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਕਰ ਸਕਣਗੇ ;
- (ii) ਮਸੂਲਯੋਗ ਮਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਘਟਕ ਭਾਗਾਂ ਜਾਂ ਜੁੜਾਂ ਜਾਂ ਪਾਤਰਾਂ ਦਾ, ਇਸ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਲਈ ਪਰਵਾਨਤ ਭੋਂ ਜਾਂ ਇਹਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੇ ਸਿਵਾਏ, ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨ, ਜਾਂ

ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੈਸੈਸ ਦੀ ਕਤੱਈ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਸਹਿਤ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਤਾਬੇ ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਠੀਕ ਸਮਝੇ, ਮਨਾਹੀ ਕਰ ਸਕਣਗੇ ;

- (iii) ਉਸ ਬਾਂ ਤੋਂ, ਜਿੱਥੇ ਮਸੂਲਯੋਗ ਮਾਲ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਨਿਰਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਜਾਂ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰੈਸੈਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਮਾਲ ਦਾ ਹਟਾਉਣਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਲਸੰਸ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਇਹਾਤੇ ਜਾਂ ਬਾਂਡ ਅਧੀਨ ਮਾਲ-ਗੁਦਾਮ ਵੱਲ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮੰਡੀ ਵੱਲ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਰਨਾ ਵਿਨਿਯਮਤ ਕਰ ਸਕਣਗੇ ;
- (iv) ਮਸੂਲਯੋਗ ਮਾਲ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਕਿਸੇ ਘਟਕ ਭਾਗਾਂ ਜਾਂ ਜੁਚਾਂ ਜਾਂ ਪਾਤਰਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਜਾਂ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਤਪਾਦਨ ਜਾਂ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੈਸੈਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਵਿਨਿਯਮਤ ਕਰ ਸਕਣਗੇ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਿਨਿਯਮਨ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਲਾਏ ਗਏ ਮਸੂਲਾਂ ਦੇ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਉਣ ਅਤੇ ਉਗਰਾਹੁਣ ਲਈ ਅਵਸ਼ਕ ਹੈ;
- (v) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਧਾਲਣਾ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਲਈ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਨਿਯੋਜਨ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਕਰ ਸਕਣਗੇ ;
- (vi) ਕਿਸੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਜਾਂ ਮਾਲ-ਗੁਦਾਮ ਦੇ ਲਸੰਸਧਾਰੀ ਤੋਂ ਲੋੜ ਸਕਣਗੇ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੋਜਤ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਫਸਰਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਫੈਕਟਰੀ ਜਾਂ ਮਾਲ-ਗੁਦਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਸੀਮਾਂ ਅੰਦਰ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਕਰੋ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਸਕੇਲ ਮੁਕੱਰ ਕਰ ਸਕਣਗੇ ;
- (vii) ਬਾਂਡ ਅਧੀਨ ਮਾਲ-ਗੁਦਾਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਤ ਕਰਨ, ਲਸੰਸ ਦੇਣ, ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਲ-ਗੁਦਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਮਸੂਲਯੋਗ ਮਾਲ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਉਸ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇੱਕ ਬਾਂਡ ਅਧੀਨ ਮਾਲ-ਗੁਦਾਮ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਤੱਕ ਲਿਜਾਣ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜਾਬਤੇ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਕਰ ਸਕਣਗੇ;
- (viii) ਉਸ ਮਸੂਲਯੋਗ ਮਾਲ ਦੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਲਸੰਸ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੇ, ਜੋ ਲਸੰਸ ਅਧੀਨ ਦਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਸ ਮਾਲ ਦੇ ਜਿਸ ਤੇ ਮਸੂਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਮਸੂਲ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਨਿਧੇਝਣ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਕਰ ਸਕਣਗੇ;
- (ix) ਨਿਰਮਾਣ, ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਕਰਨ ਵਿਚ (ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੇ ਲੇਖੇ ਜਾਂ ਦਲਾਲ ਜਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਏਜੰਟ ਵਜੋਂ) ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ, ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਵਿਵਰਣੀਆਂ ਦੇਣ ਦਾ ਕਰਤੋਂ ਅਰੋਪ ਸਕਣਗੇ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਅਰੋਪਣ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਲਾਏ ਗਏ ਮਸੂਲਾਂ ਦੇ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਉਣ ਅਤੇ ਉਗਰਾਹੁਣ ਲਈ ਅਵਸ਼ਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਵਿਵਰਣੀਆਂ ਦਾ ਫਾਰਮ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵੇਰਵੇ, ਅਤੇ ਉਹ ਤਰੀਕਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਮੁਕੱਰ ਕਰ ਸਕਣਗੇ;
- (x) ਇਹ ਲੋੜ ਸਕਣਗੇ ਕਿ ਮਸੂਲਯੋਗ ਮਾਲ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਰ ਪਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਅਤੇ

- ਅਜਿਹੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬੈਂਡਰੋਲ, ਮੁਹਰ ਜਾਂ ਲੇਬਲ ਲੱਗਾ ਹੋਵੇ ਜੋ ਮੁਕੱਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ;
- (xi) ਲਸੰਸਾਂ ਅਤੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਪਰਮਿਟਾਂ ਦੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਚਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਫੀਸ ਦਾ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਉਪਬੰਧ ਕਰ ਸਕਣਗੇ ;
- (xii) ਮਸੂਲ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਲਈ ਮਸੂਲਯੋਗ ਮਾਲ, ਪਲਾਂਟ, ਮਸੀਨਰੀ ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਰੋਕ ਰੱਖਣ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਕਰ ਸਕਣਗੇ ;
- (xiii) ਜਿਸ ਮਸੂਲਯੋਗ ਮਾਲ ਬਾਰੇ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਭੰਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਦਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਅਲਕੋਹਲ, ਭੇਖਜਾਂ, ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਭੰਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਪਾਤਰ ਪੈਕੇਜਾਂ ਜਾਂ ਕਵਰਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਮਾਲ ਜਾਂ ਵਸਤਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਲ ਜਾਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਢੁਆਈ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਪਸੂਆਂ, ਗੱਡੀਆਂ, ਪੇਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਢੁਆਈ-ਵਾਹਨਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਲ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਅੰਜ਼ਾਰਾਂ ਜਾਂ ਮਸੀਨਰੀ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਦਾ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਕਰ ਸਕਣਗੇ ;
- (xiv) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਭੰਗ ਲਈ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਨ ਵਧਦੇ ਡੰਨ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਕਰ ਸਕਣਗੇ;
- (xv) ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਬਤੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਡੰਨ ਅੰਦਰਪਣ ਦੇ ਮੁਤੱਲਕ ਜ਼ਾਬਤਾ, ਉਹ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀਮਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤਕ ਖਾਸ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਫਸਰ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਬਤੀ ਜਾਂ ਡੰਨ ਨਿਆਂ-ਨਿਰਣਤ ਕਰਨ ਸਕਣਗੇ, ਅਜਿਹੇ ਅਫਸਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਅਧੀਲੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਉਚੇਰੀ ਅਥਾਰਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਅਤੇ ਆਜਿਹੀਆਂ ਅਧੀਲਾਂ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀਆਂ ਲਈ ਮਿਆਦ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਲ ਅਤੇ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਨਿਬੇੜੇ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਕਰ ਸਕਣਗੇ;
- (xvi) ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜੀਨਾਮਾ ਜਾਂ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦਾ ਤਸਵੀਰਾ ਕਰਨਾ ਅਖਤਿਆਰਤ ਅਤੇ ਵਿਨਿਯਮਤ ਕਰ ਸਕਣਗੇ;
- (xvii) ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨਾ ਅਖਤਿਆਰਤ ਅਤੇ ਵਿਨਿਯਮਤ ਕਰ ਸਕਣਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਤਪਾਦਤ ਕਿਸੇ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਲੈਣ ਜਾਂ ਟੈਸਟ ਕਰਨ ਦਾ ਅਤੇ ਮਸੂਲਯੋਗ ਮਾਲ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ, ਸਟੋਰ ਕਰਨ, ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿਸੇ ਥਾਂ, ਢੁਆਈ ਵਾਹਨ ਜਾਂ ਪੋਤ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਜਾਂ ਤਲਾਸੀ ਲੈਣ ਦਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਨਿਰੀਖਣ ਜਾਂ ਤਲਾਸੀ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਲਾਏ ਗਏ ਮਸੂਲਾਂ ਦੇ ਉਚਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਲਾਉਣ ਅਤੇ ਉਗਰਾਹੁਣ ਲਈ ਅਵਸ਼ਕ ਹੈ, ਉਪਬੰਧ ਕਰ ਸਕਣਗੇ;
- (xviii) ਜੋ ਮਸੂਲਯੋਗ ਮਾਲ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਬੰਦਰਗਾਹ ਤੱਕ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਸਫਰ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਖਪਤ ਲਈ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਢੋਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਸੂਲ ਦਾ ਗੀਬੇਟ ਦੇਣ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਕਰ ਸਕਣਗੇ;
- (xix) ਕਿਸੇ ਮਸੂਲਯੋਗ ਮਾਲ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਲਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਮਸੂਲ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਭਾਗ ਤੋਂ ਉਥੇ ਛੋਟ ਦੇ ਸਕਣਗੇ ਜਿੱਥੇ ਕੈਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਵਧਾਰ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਛੋਟ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

(xx) ਅਜਿਹੀਆਂ ਬਣਤਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਰਣਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਦ ਅਧੀਨ ਆਉਣਗੀਆਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ, ਢੁਆਟੀ ਅਤੇ ਵੰਡ ਨੂੰ ਵਿਨਿਯੋਗਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਤ ਕਰ ਸਕਣਗੇ ;

(xxi) ਖਾਸ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਅਖਤਿਆਰਤ ਕਰ ਸਕਣਗੇ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਪੇਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਨੁਪੂਰਕ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਪਬੰਧ ਕਰਨ ।

(3) ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਭੰਗ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜ਼ਬਤੀ ਜਾਂ ਡੰਨ ਨਿਆਂ-ਨਿਰਣਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਵੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਸੰਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਸੀਕਿਊਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

(4) ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹਰਿਕ ਨਿਯਮ, ਉਸ ਦੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਪਿਛੋਂ ਜਿੱਨੀ ਛੇਤੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਸੰਸਦ ਦੇ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਅੱਗੇ, ਜਦ ਉਹ ਇਜਲਾਸ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਮੁੱਦਤ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਇੱਕ ਇਜਲਾਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਦੋ ਜਾਂ ਵੱਧ ਕ੍ਰਮਵਰਤੀ ਇਜਲਾਸਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਹੋ ਸਕੇਗੀ, ਅਤੇ ਜੇ ਉਪਰੋਕਤ ਇਜਲਾਸ ਜਾਂ ਕ੍ਰਮਵਰਤੀ ਇਜਲਾਸਾਂ ਤੋਂ ਤੁਰਤ ਮਗਰੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਇਜਲਾਸ ਦੇ ਗੁਜਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਵੇਂ ਸਦਨ ਉਸ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੂਪਭੇਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਯਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ ਸਦਨ ਸਹਿਯਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਨਿਯਮ ਉਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੇ ਰੂਪਭੇਦ ਕੀਤੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ; ਐਪਰ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਰੂਪਭੇਦ ਜਾਂ ਬਾਤਲਕਰਣ ਦਾ ਉਸ ਨਿਯਮ ਅਧੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ ।

20. (1) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨੇਕਠੀਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਹੁਕਮ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਜ ਲਈ, ਜੋ ਨੇਕਠੀਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਕਰਨ ਲਈ ਨੇਕਠੀਤੀ ਨਾਲ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਗਰਾਹਣ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਫਸਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਦਾਵਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ।

ਦਾਵਿਆਂ ਤੇ ਬਾਰ ਅਤੇ ਦਾਵਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ।

(2) ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਲਈ ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਗਰਾਹਣ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਫਸਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਦਾਵਾ ਕਾਰਨ ਉਤਪਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜ ਜਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਗੁਜਰਨ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

21. ਜੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅੰਭ ਤੋਂ ਤੁਰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤੱਤਸਥਾਨੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਫਜ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ :

ਨਿਰਸਨ ਅਤੇ ਬਚਾਉ ।

ਪਰਤੂ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਸਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਭ ਨਿਯਮਾਂ, ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਧਿਸੂਚਨਾਵਾਂ, ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਲੰਸ਼ਸਾਂ ਜਾਂ ਪਰਮਿਟਾਂ, ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਇਸ ਐਕਟ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਉਹੀ ਬਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਸ਼ਕਤੀ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਥਾਰਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਬਣਾਏ ਗਏ, ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਵਿੱਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਣ ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੁਖਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸੁਖਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵੱਡਾ ਹੈ। (ਵੇਖੋ ਧਾਰਾ 3)

ਮਦ ਨੰਬਰ	ਮਸੂਲਯੋਗ ਮਾਲ ਦਾ ਵਰਣਨ	ਮਸੂਲ ਦੀ ਦਰ
	ਅੱਸਥਿਕ ਬਣਤਾਂ	
1. ਐਲੋਪੈਥਿਕ ਅੱਸਥਿਕ ਬਣਤਾਂ	<p>(i) ਅਜਿਹੀਆਂ ਅੱਸਥਿਕ ਬਣਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਲਕੋਹਲ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਪਤ ਸਾਧਾਰਨ ਅਲਕੋਹਲੀ ਪੀਣ-ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੋਵੇ—</p> <p>(ੰ) ਪੇਟੋਂਟ ਜਾਂ ਮਲਕੀਤੀ ਅੱਸਥਿਅਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਲਕੋਹਲ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਪਤ ਸਾਧਾਰਨ ਅਲਕੋਹਲੀ ਪੀਣ-ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੋਵੇ—</p> <p>(ਅ) ਹੋਰ ਸੰਭਾਵੀ ਜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਲਕੋਹਲ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਪਤ ਸਾਧਾਰਨ ਅਲਕੋਹਲੀ ਪੀਣ-ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੋਵੇ—</p> <p>(ੰ) ਅੱਸਥਿਕ ਬਣਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਲਕੋਹਲ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਪਤ ਸਾਧਾਰਨ ਅਲਕੋਹਲੀ ਪੀਣ-ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੋਵੇ।</p> <p>(ੰ) ਅੱਸਥਿਕ ਬਣਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਆਤ ਅਸਰਦਾਰ ਜੁੜ ਉਪਚਾਰਕਾਰੀ ਮਿਕਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ।</p> <p>(ਅ) ਹੋਰ ਸੰਭਾਵੀ ਜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਲਕੋਹਲ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਪਤ ਸਾਧਾਰਨ ਅਲਕੋਹਲੀ ਪੀਣ-ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੋਵੇ।</p> <p>(ੰ) ਅੱਸਥਿਕ ਬਣਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਲਕੋਹਲ ਨ ਹੋਵੇ ਪਰ ਖੁਮਾਰੀ ਜਨਕ ਭੇਖਜ ਜਾਂ ਖੁਮਾਰੀ-ਜਨਕ ਪਦਾਰਥ ਹੋਵੇ।</p> <p>2. ਆਯੁਰਵੈਦਕ, ਯੂਨਾਨੀ ਜਾਂ ਚਿਕਿਤਸਾ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਦੇਸੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅੱਸਥਿਕ ਬਣਤਾਂ—</p> <p>(i) ਅੱਸਥਿਕ ਬਣਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵੇਰੇ ਪੋਤਾਵਿਲੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਤਪਤ ਅਲਕੋਹਲ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਪਤ</p>	<p>ਮੁੱਲ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀਹ ਪ੍ਰਤੀ ਸੈਂਕੜਾ ਜਾਂ ਬਣਤ ਵਿੱਚਲੇ ਸੁੱਧ ਅਲਕੋਹਲ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਲਿਟਰ ਤੇ ਦਸ ਰੂਪਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋ ਵੀ ਵੱਧ ਹੋਵੇ।</p> <p>ਬਣਤ ਵਿੱਚਲੇ ਸੁੱਧ ਅਲਕੋਹਲ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਲਿਟਰ ਦੇ ਦਸ ਰੂਪਏ।</p> <p>ਮੁੱਲ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀਹ ਪ੍ਰਤੀ ਸੈਂਕੜਾ ਜਾਂ ਬਣਤ ਵਿੱਚਲੇ ਸੁੱਧ ਅਲਕੋਹਲ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਲਿਟਰ ਤੇ ਵੀਹ ਰੂਪਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋ ਵੀ ਵੱਧ ਹੋਵੇ।</p> <p>ਮੁੱਲ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀਹ ਪ੍ਰਤੀ ਸੈਂਕੜਾ ਜਾਂ ਬਣਤ ਵਿੱਚਲੇ ਸੁੱਧ ਅਲਕੋਹਲ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਲਿਟਰ ਤੇ ਅੱਸੀ ਰੂਪਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋ ਵੀ ਵੱਧ ਹੋਵੇ।</p> <p>ਮੁੱਲ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀਹ ਪ੍ਰਤੀ ਸੈਂਕੜਾ।</p>

ਸਾਧਾਰਨ ਅਲਕੋਹਲੀ ਪੀਣ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ
ਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੋਵੇ ।

(ii) ਐਸ਼ਧਿਕ ਬਣਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵੈ-
ਉਤਪਤ ਅਲਕੋਹਲ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਪਤ
ਸਾਧਾਰਨ ਅਲਕੋਹਲੀ ਪੀਣ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ
ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੋਵੇ ।

(iii) ਸਭ ਹੋਰ ਅਲਕੋਹਲ ਵਾਲੀਆਂ
ਐਸ਼ਧਿਕ ਬਣਤਾਂ ਜੋ ਕਸ਼ੀਦ ਕਰਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ
ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਲਕੋਹਲ ਪਾਈ
ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

(iv) ਐਸ਼ਧਿਕ ਬਣਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ
ਅਲਕੋਹਲ ਨ ਹੋਵੇ ਪਰ ਖੁਮਾਰੀ ਜਨਕ ਭੇਖਜ ਜਾਂ
ਖੁਮਾਰੀ ਜਨਕ ਪਦਾਰਥ ਹੋਵੇ ।

3. ਹੋਮੀਓਥੈਏਥਿਕ ਬਣਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ
ਅਲਕੋਹਲ ਹੋਵੇ !

ਬਣਤ ਵਿਚਲੇ ਸੁੱਧ ਅਲਕੋਹਲ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਲਿਟਰ ਤੇ
ਦੋ ਰੂਪਏ ਅਤੇ ਪੰਜਾਹ ਪੈਸੇ ।

ਬਣਤ ਵਿਚਲੇ ਸੁੱਧ ਅਲਕੋਹਲ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਲਿਟਰ
ਤੇ ਅੱਸੀ ਰੂਪਏ ।

ਮੁੱਲ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀਹ ਪ੍ਰਤੀ ਸੈਂਕੜਾ ।

ਬਣਤ ਵਿਚਲੇ ਸੁੱਧ ਅਲਕੋਹਲ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਲਿਟਰ
ਤੇ ਵੀਹ ਰੂਪਏ ।

ਸਿੰਗਾਰਕ ਬਣਤਾਂ

4. ਸਿੰਗਾਰਕ ਬਣਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਲ-
ਕੋਹਲ ਜਾਂ ਖੁਮਾਰੀ ਜਨਕ ਭੇਖਜ ਜਾਂ ਖੁਮਾਰੀ ਜਨਕ
ਪਦਾਰਥ ਹੋਵੇ ।

ਮੁੱਲ ਅਨੁਸਾਰ ਸੈਠ ਪ੍ਰਤੀ ਸੈਂਕੜਾ ਜਾਂ ਬਣਤ
ਵਿਚਲੇ ਸੁੱਧ ਅਲਕੋਹਲ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਲਿਟਰ ਤੇ ਵੀਹ
ਰੂਪਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋ ਵੀ ਵੱਧ ਹੋਵੇ ।

ਵਿਆਖਿਆ I. — ਪੇਟੋਟ ਜਾਂ ਮਲਕੀਤੀ ਐਸ਼ਧਿਕਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੋਈ ਐਸ਼ਧਿਕ ਬਣਤ ਜਿਸ ਤੇ ਜਾਂ
ਜਿਸ ਦੇ ਪਾਤਰ ਤੇ ਜਾਂ ਦੇਹਾਂ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਐਸ਼ਪਕੋਸ਼, ਸੂਤਰਾਵਲੀ ਜਾਂ
ਹੋਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਇਸ ਨਮਿਤ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਤ ਕੀਤੇ
ਜਾਣ, ਕਿਸੇ ਮੋਨੋਗਰਾਫ ਵਿੱਚ ਉਲਿਖਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੋ ਬਰਾਂਡ ਨਾਂ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਟਰੇਡ ਐਂਡ ਮਰਚੈਂਡਾਈਜ਼
ਮਾਰਕਸ ਐਕਟ, 1958 ਅਧੀਨ ਨਾਂ ਜਾਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਪਾਰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਜਿਵੇਂ
ਕਿ ਕੋਈ ਚਿੰਨ, ਮੋਨੋਗ੍ਰਾਮ, ਲੇਬਲ, ਦਸਖਤ, ਜਾਂ ਘੜੇ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਕੋਈ ਲਿਖਤ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਐਸ਼ਧਿਕ ਬਣਤ ਦੇ
ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਦੇ ਅਨੁਕੂਮ ਵਿੱਚ ਉਸ ਬਣਤ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਚਕਾਰ, ਜੋ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ
ਜਾਂ ਹੋਰਵੇਂ ਉਸ ਨਾਂ ਜਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਤਲੱਕ ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਜਾਂ ਦੱਸੇ
ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਕੌਣ ਹੈ, ਦੱਸਣ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ
ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਤਲੱਕ ਦੱਸੇ ।

ਵਿਆਖਿਆ II. — ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਸਤ ਤੇ ਮਸੂਲ ਅਜਿਹੇ ਦਰ ਤੇ ਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ
ਉਸ ਵਸਤ ਦੇ ਮੁੱਲ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਉਸ ਮੁੱਲ ਬਾਰੇ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ
ਮੁੱਲ ਹੈ ਜੋ "ਦ ਸੈਂਟਰਲ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਐਂਡ ਸਾਲਟ ਐਕਟ, 1944 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਅਨੁਸਾਰਤਾ
ਵਿੱਚ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

ਵਿਆਖਿਆ III. — ਇਸ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਬਣਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਿਚਲੇ ਸੁੱਧ
ਅਲਕੋਹਲ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ 15°C ਤੇ 100 ਪ੍ਰਤੀ ਸੈਂਕੜਾ ਦੀ ਯਣਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਥਲ ਅਲਕੋਹਲ ਤੌਰ 'ਤੇ
ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਬਣਤ ਵਿੱਚ ਇਥਲ ਅਲਕੋਹਲ ।

1958 ਦਾ 43

1944 ਦਾ 1